

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

№4(4)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 440 sahifa,
22-aprel, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapijanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – “Yangi O'zbekiston” va “Pravda Vostoka” gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: “Tadbirkor va ishbilarmon” MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers “Yangi O'zbekiston” and “Pravda Vostoka”, Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta'limi” jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta'limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo'yicha
ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Pedagog kadrlar tayyorlashda microteaching metodining tashkiliy asoslari va uni samarali qo'llash mexanizmlari.....	10
Abdiqayumova Malika	
Ijtimoiy pedagogik faoliyatning bolalarning moslashuv ko'nikmalarini shakllantirishdagi o'rni	14
Abdullayeva Yulduz Qurbon qizi, Xudayberdiyeva Zilola Azamat qizi	
Talabalarning og'zaki nutqini interfaol usullar yordamida rivojlantirish	18
Atamirzayeva Ezoza	
English Language Barriers Among Rural Ecotourism Guides in Uzbekistan	22
Aminova Asilaxon Sobir qizi	
Совершенствование методов обучения студентов эффективному управлению временем на основе тайм-менеджмента.....	25
Уразова М. Б., Абатова У. Б.	
Zamonaviy ta'limda innovatsion pedagogik texnologiyalarning o'rni va samaradorligi	30
Xurramova Dilso'z Baxtiyor qizi	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida o'yin asosida ta'limni tashkil etishning pedagogik ahamiyati.....	33
Gaipova Akjunis Qayratovna	
Bo'lajak o'qituvchilarda o'zini o'zi tashkil etish tushunchasi va uning pedagogik mohiyati.....	37
Alimov Bekzod Nematovich	
O'qituvchilarning uzluksiz kasbiy rivojlanish tadbirlarini maktab darajasida boshqarishning integratsiyalashgan yondashuvi	41
Ahadova Mushtariybonu Akmal qizi	
Talabalarning tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini shakllantirishda innovatsion yondashuvlar	48
Xurramova Sanobar Mahmatmurod qizi	
Pedagogical Integration as a Factor of Humanization in Professional Teacher Education	53
Yusupova Mukhabbat Anatolyevna	
Yoshlarda iqtisodiy tafakkur shakllanishida etnik muhitning ta'siri.....	58
Erkinova Sevara Najmiddin qiz	
Innovative Approaches to Teaching English in Higher Education: a Methodological Study	61
Gulsara Khakimova	
Bo'lajak pedagoglarda kognitiv faollikni rivojlantirishda neyropedagogika asoslari.....	63
Hikmatova Jamila Fatox qizi	
Maktabgacha yoshdagi aqli zaif bolalarning eshituv idrokini rivojlantirish texnologiyalari.....	68
I. S. Xamrayeva, Nuriddinova Muxayyo Ishxodjayevna	
Badiiy matn asosida nutqiy ko'nikmalar va ijodiy tafakkur integratsiyasini ta'minlash metodikasi	73
Jo'rayeva Sevinch Abdialim qizi	
Etnopedagogik muhitda maktabgacha katta yoshdagi bolalarning nutqini rivojlantirish.....	77
Murodova Farangis G'anisherovna	
Malaka oshirish jarayonida muammoga asoslangan o'qitish vositasida MTT tarbiyachilarining 4K ko'nikmasini rivojlantirish texnologiyasi	81
Ravshanova Xafiza Komilovna	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida xalq og'zaki ijodi vositalaridan (ertak, maqol, qo'shiq, afsona, doston va boshqalar) foydalanishning nazariy asoslari, xalqaro va milliy tajribasi	85
Tog'ayeva Munisa Muxammadiyevna	
Akademik ko'nikmalarni rivojlantirish asosida kelajakdagi o'qituvchining kasbiy kompetensiyasini shakllantirish	89
Tursunova Elmira Ulug'bekovna, Rayimova Mushtariy Raup qizi	
Sensor integratsiya autizm spektri buzilishi bo'lgan bolalarning xulq-atvor va hissiy holatiga ta'siri.....	91
Xamidova Muyassar Polsaidovna, Abdullayeva Muslima Shovkat qizi	

Bo'lajak boshlang'ich ta'lim o'qituvchilarining mantiqiy fikrlashini rivojlantirishning pedagogik shart-sharoitlari	96
<i>Xoshimova Dilobar Kuchkarovna, Nortosheva Dildora Orif qizi, Avazmurodova Mehribon Sharif qizi</i>	
Инновационная методика нравственного воспитания в начальных классах: подход межпредметной интеграции	101
<i>Улугмурадова Шохсанам</i>	
Shaxs o'z-o'zini anglashining ijtimoiy-psixologik jihatlari	105
<i>Bobonazarov Oybek Shoyim o'g'li</i>	
Samarqand arxitektura-qurilish instituti va shahar infratuzilmasi rivojlanishi o'rtasidagi bog'liqlik (1950–1990yy).....	108
<i>Abulqosimova Dildora Asrorovna, O'ralov Sodiqjon</i>	
Tabiatshunoslik darslarida steam yondashuvi asosida ta'limni tashkil etish metodlari	111
<i>Gulnora Narmatova Tojiyevna</i>	
AI-Mediated Coil in Oral English Teacher Education: a Didactic Model for Developing Intercultural Communicative Competence.....	115
<i>Mukhammadiyeva Khalima Saidakhmadovna</i>	
Pedagogik faoliyatda kasbiy stress jarayonining ijtimoiy psixologik xususiyatlari	119
<i>Xotamova Madinabonu Iloxmon qizi</i>	
Pedagogik mahorat fani asosida bo'lajak o'qituvchilarning refleksiv ko'nikmalarini rivojlantirish texnologiyalari.....	123
<i>Xurramova Mohidil Baxtiyorovna</i>	
Bo'lajak kutubxonachilarda ilm-fanga oid bilimlarni o'zlashtirish malakasini shakllantirish	126
<i>O'rozov Abdurasul Norboyevich</i>	
Методологические подходы к развитию духовно-творческого потенциала детей младшего школьного возраста	130
<i>Хасанова Гулшод Касимовна</i>	
Pedagogik ta'lim transformatsiyasida talabalarning tadqiqotchilik kompetensiyalarini rivojlantirish texnologiyasi.....	134
<i>Rustamova Shoxista Omonjonovna</i>	
O'rta maktab yoshidagi o'quvchilarda voleybol mashg'ulotlarining psixoemotsional holat va ijtimoiy faollikka ta'siri	138
<i>Xonimqulova Durdona</i>	
Farzandlar tarbiyasida otalik va onalik hissining shakllanishining o'ziga xosligi	141
<i>Tursunboyeva Gavharoy Abdivohid qizi</i>	
O'quv jarayonida raqamli kontent (elektron darslik, multimedia materiallari) yaratish texnologiyalari.....	145
<i>Quvatov Shuxrat Akmurodovich, Rashidov Anvarjon Sharipovich</i>	
Scratch dasturida harflarni vizuallashtirish orqali 1-sinf o'quvchilarining tasavvurlarini rivojlantirish usullarini takomillashtirish.....	150
<i>Normurodova Sadoqat Xoliqulovna</i>	
Vaqtini boshqarish hamda to'g'ri taqsimlashning pedagog hayoti va faoliyatidagi ahamiyati.....	155
<i>Tursunova Nilufar</i>	
Sun'iy intellektning ingliz tili o'qitishdagi roli	159
<i>Burxonova Aziza Ikhtiyorovna, Negova Feruza Sharifovna</i>	
Разработка системы адаптивной генерации контрольных вопросов из учебных материалов на узбекском языке на основе гибридного подхода ИИ и таксономии Блума	162
<i>Бегалиев Жалолiddин Камолiddинович, Маматов Ислombек Ильесович</i>	
Применение данных беспилотной авиации для обновления картографических данных	168
<i>Хакимов Дониёр Бахтиёр угли, Бурунова Муниса Баходировна</i>	
The Role and Significance of the Acmeological Approach in the Managerial Activity of School Principals.....	172
<i>Normurodova Aziza Zuxriddin qizi</i>	
Bo'lajak pedagoglarda tarbiya darslarini samarali tashkil etishga o'rgatish: mazmuni, shakli va metodlari ..	178
<i>Sheraliyeva Nasiba Alimkulovna</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda ijtimoiy xulq-atvorni shakllantirishda ota-ona tarbiya uslublarining pedagogik imkoniyatlari.....	184
<i>Ashurova Aziza Erkinovna</i>	

Mintaqaviy sanoat korxonalarining biznes jarayonlarini tahlil qilish va baholashning zamonaviy usullari (BPM, Lean, Six Sigma yondashuvlari misolida)	188
<i>Azimova Maxfuza Rashidovna</i>	
O'zbekistonda turli etnik guruhlarda mehnat motivatsiyasining qiyosiy tahlili.....	193
<i>Erkinova Sevara Najmiddin qizi, Saidakbarova E'zozaxon Muzaffar qizi</i>	
"Geogebra" dasturi yordamida geometriya va matematik analiz kursini o'qitishda vizual tafakkurni rivojlantirish metodikasi.....	196
<i>Fayzullayeva E'zoza O'tkir qizi</i>	
Umumta'lim maktablarida raqamli transformatsiya texnologiyalarini qo'llashning zarurati.....	200
<i>Musurmanova Shodiya Xolmuratovna</i>	
Raqamli ta'lim texnologiyalari va sun'iy intellekt asosida ta'lim jarayonini takomillashtirish.....	204
<i>O'ktamov Madadjon O'ktam o'g'li, Boymurodova Shahzoda Alisher qizi</i>	
Gimnastikada akrobatik mashqlarni rivojlantirish metodikasi	208
<i>Raxmatova Nodira Muxtorjon qizi</i>	
Suggestiv metodlar asosida xulqi og'ishgan bolalar uchun tarbiyaviy mashg'ulotlarni loyihalash	212
<i>Shermatova Manzura Ikromjanovna</i>	
Tabaqalashtirilgan yondashuv asosida tayyorlov guruh tarbiyalanuvchilarini maktab ta'limiga tayyorlash ...	216
<i>Sanayeva S. B., Toshqulova Z. U.</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida ekologik tafakkurni rivojlantirishning dolzarbligi.....	220
<i>Yaxshiboyeva Nargiza Rustamqulovna</i>	
Понятие искусственного интеллекта в контексте образования и его педагогические функции	224
<i>Каримова Сабина Собировна</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarda kasbiy barqarorlik ko'nikmalarini rivojlantirishning pedagogik-psixologik omillari....	230
<i>Akramjonova Feruza Akramjonovna</i>	
Demografik yuklama sharoitida maktab pedagogik jamoasini samarali boshqarishning hr-strategiyalari.....	233
<i>Axmadqulova Ozodaxon Hamidullo qizi</i>	
Kasbiy identifikatsiya – shaxsning kasbiy o'zligini shakllantirish omili sifatida	236
<i>Bazarov Xayotbek Ne'matovich</i>	
Maktabgacha ta'lim tizimida qoraqalpoq xalq ertaklari asosida multimediyali mahsulotlar yaratish samaradorligi.....	240
<i>Bekimbetova Aynagul Amangeldievna, Ollaberganova Mohira</i>	
Odam anatomiyasi va fiziologiyasi darslarida muammoli ta'lim texnologiyalari orqali talabalarning ijodiy izlanuvchanligini faollashtirish.....	245
<i>Haydarova Pardaxol Boboqulovna</i>	
Chet el va O'zbekiston tajribasida ota-onalar bilan hamkorlikni tashkil etishning metodologiyasi	249
<i>Inomova Madina</i>	
Boshlag'ich ta'lim tabiiy fanlarini o'qitishda o'quvchilarning ijodkorligini shakllantirish metodikasi.....	253
<i>Ismatova Zulayho Asadovna, Avazova Gulnoza Qodirjon qizi</i>	
Innovatsion ta'lim muhitida boshlang'ich sinf o'quvchilarida ekologik tarbiyani shakllantirishning samarali yo'llari	256
<i>Ismatova Zulayho Asadovna, Xamroyeva Ozoda Norbo'ta qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'qish savodxonligi darslarida o'quvchilarning so'z boyligi va nutqiy ko'nikmalarini shakllantirish	259
<i>Mambetova Lobar Mirzavali qizi, Rajabova Nafisaxon Dilmurod qizi</i>	
Kasbiy faoliyatda pedagogik improvizatsiya ijodiy kompetensiya sifatida	264
<i>Miraxmedova Dilafro'zxon Nurilloxon qizi, Jo'rayeva Gulshodaxon Ibrohimjon qizi</i>	
Media savodxonlik tushunchasi va uning pedagogik ta'limdagi ahamiyati.....	267
<i>Salomova Lobar Sobir qizi</i>	
Innovatsion ta'lim muhitida boshlang'ich sinf o'quvchilarida estetik tarbiyani shakllantirish metodikasi	271
<i>Tursunova Malika Baxtiyor qizi, Aminova Oltinay Davranbek qizi</i>	
STEAM texnologiyasi asosida o'quvchilarning ijodiy tafakkurini rivojlantirish metodikasi	274
<i>Xaydarova Dilafuz Abdukurim qizi</i>	

Refleksiv ko'nikmalarni rivojlantirish – bo'lajak o'qituvchilarni kasbiy faoliyatga tayyorlash bosqichi sifatida.....	279
<i>Jo'rayeva Maftuna Dilshodbek qizi</i>	
Chimyon–Chorvoq kurort-rekreatsiya zonasidagi rekreatsiya obyektlari va ulardan foydalanish holati	283
<i>Djurayeva Lobar Vaxitovna</i>	
G'ovlar osha yuguruvchi qizlarning maxsus jismoniy tayyorgarlik darajasini oshirish asosida sport musobaqalariga tayyorlash.....	286
<i>Sattorqulova Fotima Jamol qizi, Sattorqulova Zuhra Jamol qizi</i>	
Grammatika va yozuv ko'nikmasining integratsiyalashuvini ESL o'quvchilarning grammatik ravonligini o'stirishdagi ahamiyati	292
<i>Ne'matova Iroda Ilhom qizi, Karimova Xadicha Fazliddin qizi</i>	
Формирование экологической культуры и проектных компетенций молодежи в формате хакатона “Климатон–25”	295
<i>Бегмуратова Зоя Асаматдиновна</i>	
Portlovchi kuch sifatini rivojlantirishning nazariy va metodik asoslari.....	298
<i>Xushvaqtov Shaxzod Mamatqul o'g'li</i>	
Enhancing the Writing Skills of Non-Philological Students Through Artificial Intelligence Tools	302
<i>Rajabova Rakhimakhon Maksudovna</i>	
Supporting Children With Autism in Inclusive Education: Effectiveness of Multisensory, Visual Scheduling, and ABA Approaches.....	306
<i>Safarova Sanobar Omontashevna, Rakhimova Ozoda Abdurasul qizi</i>	
O'quv topshiriqlari orqali 6-sinf o'quvchilarining pragmatik kompetensiyasini rivojlantirishdagi leksik birliklar bilan ishlashning ahamiyati	310
<i>Ashirbayeva Nafisa Aminbayevna</i>	
O'smirlarda nevrotik holatlarning namoyon bo'lish xususiyatlari va ularni diagnostika qilishning nazariy-metodologik asoslari	313
<i>Abduraximov Doniyor Abdusaid o'g'li</i>	
Ingliz tilini o'rgatishda talabalarning ijodiy fikrlashini rivojlantirish metodlari.....	317
<i>Abirqulova Nafisa Abdusalamovna</i>	
Yuqori sinf ingliz tili darslarida tanqidiy fikrlashni rivojlantirishning innovatsion metodik modeli	321
<i>Ahmadjonova Diyoraxon Dilshod qizi</i>	
Oliy ta'lim muassasalarida jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlarini innovatsion yondashuvlar asosida tashkil etish va pedagogik muloqot madaniyati	326
<i>Alimov Shavkatbek Shuxratbekovich</i>	
Identification and Systematization of Emotional Intelligence Indicators in Pre-Service Primary School Teachers.....	330
<i>Aminova Nasiba Davlatboy kizi</i>	
Oligofren bolalarda kognitiv jarayonlarni rivojlantirishda o'yin terapiyasining nazariy-metodologik asoslari va pedagogik samaradorligi	334
<i>Amirsaidova Sh. M., Jumanazarova Mashhura San'atbek qizi</i>	
Boshlang'ich sinf ona tili va o'qish savodxonligi darslarida matn ustida ishlash metodikasi	339
<i>Asilbekova Shoxsanam To'liqin qizi</i>	
O'zbekistonda olimpiya harakatini rivojlantirishning pedagogik asoslari	344
<i>Axmadaiyeva Gulnoz Ikramovna</i>	
Zamonaviy tibbiyotda hissiyotlarni boshqarishning ijtimoiy-psixologik xususiyatlari.....	348
<i>Azgarova Gulsum Alisher qizi</i>	
The Use of Problem-Based Learning Methods in Delivering High-Quality Education in Schools	351
<i>Bekmuratova U'mit Ken'esbay qizi, Abdiev Azamat</i>	
Akseleratsiyaning o'quvchilar xulq-atvoriga ta'siri	355
<i>Botirova Oydina Vadimovna</i>	
Ta'limda zamonaviy pedagogik innovatsiyalar va raqamli transformatsiya: bo'lajak ingliz tili o'qituvchilarni tayyorlashning metodologik asoslari	361
<i>Eshimova Nasiba Zohiddin qizi</i>	

Kasbiy samaradorlikni oshirishda sun'iy intellektning roli: "KasbNavigator" platformasi misolida	365
<i>Isayeva Oylarxon Ro'zimatjon qizi, Sobirov Muslimjon Muxsinjon o'g'li</i>	
Ixtisoslashtirilgan maktablarda o'quvchilarning nutqiy faoliyatini rivojlantirish: integratsiyalashgan ta'lim va ijodiy yondashuv.....	369
<i>Mavlanova Saidaxon Umarovna</i>	
Yoshlar orasida ijtimoiy tarmoqlardan foydalanishning depressiv holatlarga ta'siri	373
<i>Mirzaxmatova Sayyora Saydaxmatovna</i>	
Kiberijtimoiylashuv sharoitida avlodlararo kommunikativ o'zaro ta'sirning psixologik xususiyatlari.....	375
<i>Muhiddinova Mamlakat Nabi qizi</i>	
"Emotsional Learning Analytics"metodi asosida o'qituvchilarning reflektiv kompetensiyasini rivojlantirish ...	380
<i>Omonqulova Diyora Farhod qizi</i>	
Talabalarda milliy identiklikni shakllantirishning nazariy asoslari.....	384
<i>Qudratov Davron Sami o'g'li</i>	
Media kompetentlik va media savodxonlik tushunchalarining ilmiy-pedagogik mohiyati, tarkibi va rivojlanish tarixi.....	388
<i>Rahimova Xosiyat Uralovna</i>	
Yangilanayotgan O'zbekistonda tarix fani oqituvchilarining kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirishning nazariy va metodik asoslari	392
<i>Raxmatova Ondagul Oybek qizi</i>	
Talabalarining kasbiy tayyorgarligida mantiqiy fikrlashini rivojlantirish kompetensiyalarini shakllantirishning pedagogik muamolari.....	395
<i>Raxmonova Mavluda Suvon qizi</i>	
O'smirlarni kiberbulling tahdididan himoya qilishning psixologik mexanizmlari	398
<i>Sattorova Mohinur Sherali qizi</i>	
Bolalarda oilaga hurmat va qadriyatli munosabatni rivojlantirish jarayonida ota-ona bilan hamkorlik qilish yo'llari	401
<i>Sharofutdinova Nigora Kenja qizi, Usarova Marg'uba Nazar qizi</i>	
O'zbekistonda o'qituvchilar malakasini oshirishning vertikal modeli: tizimli tahlil va cheklovlar	405
<i>Toxirova Nafisa Dilshod qizi</i>	
Fizika fanini o'qitishda maxsus ehtiyojli o'quvchilar uchun texnologiyalar va tajribalarning roli	409
<i>Tursunov Alisher Isoqovich, G'ulomov Davlatbek Istat o'g'li</i>	
MTTda qadriyatlar kompetentligini rivojlantirish vositalari	412
<i>Urinova Rushana Tursunniyozovna, Usarova Marg'uba Nazar qizi</i>	
Boshlang'ich sinflarda nutq o'stirish metodikasini takomillashtirish.....	415
<i>Xakimova Xosiyat Jurayevna</i>	
O'smirlik davrida deviant xulq-atvor namoyon bo'lishining psixologik xususiyatlari	419
<i>Xalilova Sarvinoz Qodirali qizi</i>	
Ta'lim platformalarida mustaqil ta'lim ma'lumotlarini relyatsion model asosida optimallashtirish	422
<i>Xasanov Baxrom Boktiboyevich</i>	
Применение информационных технологий для интеллектуального анализа чрезвычайных ситуаций на основе edge computing и компьютерного зрения.....	426
<i>Мамаражабов Музаффар Абдурасулович, Маматов Ислombек Ильесович</i>	
Индивидуальное интеллектуальное развитие личности – как педагогическая проблема	432
<i>Олтибоева Камола Шарофжон қизи</i>	
Представления о реальной и виртуальной дружбе у подростков	436
<i>Хамидова Нигора Илхомовна</i>	

TALABALARDA MILLIY IDENTIKLIKNI SHAKLLANTIRISHNING NAZARIY ASOSLARI

Qudratov Davron Sami o'g'li

Shahrisabz davlat pedagogika instituti
"Pedagogika" mutaxassisligi 1-kurs magistranti

Annotatsiya: Talabalar orasida milliy o'ziga xoslikning shakllanishi tarixiy, madaniy, psixologik va ta'limiy omillar ta'sirida yuzaga keladigan ko'p qirrali jarayonni ifodalaydi. Ushbu maqolada milliy o'ziga xoslik rivojlanishining nazariy asoslari ijtimoiy o'ziga xoslik nazariyasi, konstruktivizm, madaniy-tarixiy yondashuvlar va fuqarolik ta'limi tizimlari nuqtai nazaridan o'rganiladi. Unda ta'lim muassasalarining izchil mansublik tuyg'usini rivojlantirishdagi roli, shuningdek, globalizatsiya va ko'p madaniyatli dinamika keltirib chiqaradigan muammolarni hal etishdagi ahamiyati tahlil qilinadi.

Kalit so'zlar: milliy o'ziga xoslik, talabalar, ijtimoiy o'ziga xoslik nazariyasi, konstruktivizm, fuqarolik ta'limi, madaniy-tarixiy nazariya, globalizatsiya.

Abstract: The formation of national identity among students represents a multifaceted process shaped by historical, cultural, psychological, and educational influences. This article examines the theoretical foundations of the development of national identity from the perspective of social identity theory, constructivism, cultural-historical approaches, and civic education systems. It analyzes the role of educational institutions in developing a coherent sense of belonging, as well as in addressing the challenges posed by globalization and multicultural dynamics.

Key words: national identity, students, social identity theory, constructivism, civic education, cultural-historical theory, globalization.

Аннотация: Формирование национальной идентичности у учащихся представляет собой многогранный процесс, обусловленный историческими, культурными, психологическими и образовательными факторами. В статье рассматриваются теоретические основы развития национальной идентичности с точки зрения теории социальной идентичности, конструктивизма, культурно-исторических подходов и систем гражданского образования. Анализируется роль образовательных учреждений в формировании целостного чувства принадлежности, а также в решении проблем, связанных с глобализацией и мультикультурной динамикой.

Ключевые слова: национальная идентичность, учащиеся, теория социальной идентичности, конструктивизм, гражданское образование, культурно-историческая теория, глобализация.

KIRISH

Talabalik davrida milliy o'ziga xoslikni shakllantirish ayniqsa muhimdir, chunki bu davr faol kognitiv, hissiy va axloqiy rivojlanish bilan ajralib turadi. Talabalar tarixiy rivoyatlar, madaniy an'analar va siyosiy qadriyatlar bilan tanqidiy aloqaga kirisha boshlaydilar, natijada passiv qabul qilishdan milliy mansublikning yanada refleksiv va shaxsiylashtirilgan talqinlariga o'tadilar. Ushbu jarayon oilaviy tarbiya, ta'lim tajribalari, tengdoshlar bilan munosabatlar hamda ommaviy axborot vositalari ta'siri kabi ko'plab o'zaro bog'liq omillar orqali shakllanadi. Binobarin, milliy o'ziga xoslikni qat'iy yoki meros qilib olingan xususiyat sifatida emas, balki shaxs va jamiyat o'rtasidagi uzluksiz o'zaro ta'sir natijasida rivojlanadigan dinamik konstruksiya sifatida talqin etish maqsadga muvofiqdir.

Bundan tashqari, milliy o'ziga xoslikning dolzarbligi madaniy gomogenizatsiya, geosiyosiy keskinliklar hamda ko'p madaniyatli jamiyatlarning kengayishi kabi zamonaviy global jarayonlar ta'sirida yanada kuchaymoqda. Ushbu jarayonlar milliy birlikni saqlagan holda xilma-xillikni qo'llab-quvvatlash, shuningdek, vatanparvarlikni global dunyoqarash bilan muvozanatlash masalalarini kun tartibiga olib chiqadi. Shu nuqtai nazardan, ta'lim tizimi inklyuziv, tanqidiy fikrlashga asoslangan va demokratik qadriyatlarga mos keladigan milliy o'ziga xoslikni shakllantirishda muhim institutsional mexanizm sifatida namoyan bo'ladi.

Ushbu maqola psixologiya, sotsiologiya va ta'lim fanlarining integrativ yondashuvlari asosida talabalarda milliy o'ziga xoslikni shakllantirishning nazariy asoslarini o'rganishga qaratilgan. Tadqiqotda asosiy nazariy konsepsiyalar tahlil qilinib, identifikatsiya rivojlanishiga ta'sir etuvchi omillar aniqlanadi hamda milliy o'ziga xoslikni ta'lim muassasalari sharoitida samarali qo'llab-quvvatlash yo'llari yuzasidan ilmiy asoslangan xulosalar ishlab chiqiladi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Talabalarda milliy o'ziga xoslikni shakllantirish masalasi sotsiologiya, psixologiya, ta'lim va siyosatshunoslik kabi ko'plab fanlar doirasida keng ilmiy e'tibor qozongan. Mavjud adabiyotlar mazkur hodisaning murakkab va ko'p o'lchovli tabiatini aks ettiruvchi turli nazariy yondashuvlar hamda metodologik strategiyalar xilma-xilligini namoyon etadi.

Milliy o'ziga xoslik bo'yicha dastlabki fundamental tadqiqotlar millatni umumiy rivoyatlar, til va ramziy amaliyotlar orqali shakllanadigan "tasavvur qilingan jamoa" sifatida talqin qilgan olimlar bilan bog'liq. Ushbu yondashuv madaniy ishlab chiqarish vositalari, xususan ta'lim va ommaviy axborot vositalarining shaxslarning milliy mansublik tuyg'usini shakllantirishdagi rolini alohida ta'kidlaydi. Shuningdek, millatchilik va zamonaviylik o'rtasidagi bog'liqlik yoritilib, sanoatlashgan jamiyatlarda madaniy standartlashtirish ko'pincha rasmiy ta'lim tizimlari orqali amalga oshirilishi asoslanadi.

Ijtimoiy-psixologik nuqtai nazardan, ijtimoiy o'ziga xoslik nazariyasi va o'zini o'zi tasniflash konsepsiyasi talabalarning milliy identifikatsiyani kengroq ijtimoiy guruhga mansublik shakli sifatida qanday ichkilashtirishlarini tushuntirishda muhim nazariy asos bo'lib xizmat qiladi. Ushbu yondashuvga asoslangan empirik tadqiqotlar milliy identifikatsiya talabalarning guruh ichidagi va guruhdan tashqaridagi munosabatlariga, shuningdek, ularning o'ziga bo'lgan ishonchi va ijtimoiy hamjihatlik darajasiga sezilarli ta'sir ko'rsatishini ko'rsatadi.

Rivojlanish psixologiyasi doirasida kognitiv va ijtimoiy rivojlanish nazariyalari shaxs identifikatsiyasining shakllanish jarayonini tushuntirishda muhim o'rin tutadi. Piajening bosqichlar nazariyasiga ko'ra, talabalar asta-sekin millat kabi mavhum tushunchalarni anglash qobiliyatini rivojlantiradi, Vygotskiyning madaniy-tarixiy yondashuvi esa til, ijtimoiy o'zaro ta'sir va madaniy vositalarning vositachilik rolini ta'kidlaydi. Zamonaviy tadqiqotlar ushbu nazariy asoslar negizida talabalarning turli rivojlanish bosqichlarida milliy ramzlar, tarixiy rivoyatlar va fuqarolik qadriyatlarini qanday talqin qilishlarini chuqur o'rganadi.

Ta'limga oid tadqiqotlar maktab va oliy ta'lim muassasalarining milliy o'ziga xoslikni shakllantirishdagi rolini yanada kengroq yoritadi. Ilmiy ishlarda o'quv dasturlari va pedagogik amaliyotlar dominant milliy narrativlarni qayta ishlab chiqarishi yoki aksincha, tanqidiy fikrlash va inklyuzivlikni rivojlantirishi mumkinligi tahlil qilinadi. Xususan, tarix va fuqarolik ta'limi, shuningdek, "yashirin o'quv dasturi" milliy qadriyatlar va identifikatsiya elementlarini uzatishda muhim vosita sifatida qaraladi.

So'nggi yillardagi tadqiqotlar globalizatsiya va ko'p madaniyatlilik jarayonlarining ta'sirini ham chuqur o'rganishga qaratilgan. Tadqiqotchilar milliy o'ziga xoslikning an'anaviy, bir hil modellari tobora ko'proq plyuralistik va gibril shakllar bilan almashinayotganini ta'kidlaydilar. Empirik izlanishlar ko'p madaniyatli jamiyatlarda talabalar bir vaqtning o'zida bir nechta identifikatsiya shakllarini qanday uyg'unlashtirishini, milliy mansublikni etnik, diniy va global identifikatsiya bilan muvozanatlash jarayonini ochib beradi. Shu bilan birga, raqamli media identifikatsiyani shakllantirishda yangi imkoniyatlar yaratadigan muhim omil sifatida ajralib chiqmoqda.

Shunga qaramay, mavjud adabiyotlarda ayrim ilmiy bo'shliqlar saqlanib qolmoqda. Ko'plab tadqiqotlar aniq milliy kontekstlar bilan cheklanganligi sababli ularning natijalarini umumlashtirish imkoniyati chegaralangan. Bundan tashqari, milliy o'ziga xoslikning vaqt o'tishi bilan, ayniqsa tezkor ijtimoiy va texnologik o'zgarishlar sharoitida qanday rivojlanishini aniqlash uchun uzoq muddatli tadqiqotlarga ehtiyoj mavjud. Mazkur ilmiy bo'shliqlarni bartaraf etish talabalarda milliy o'ziga xoslikning shakllanish jarayonini yanada chuqur va kompleks tushunishga xizmat qiladi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Ushbu tadqiqot talabalarda milliy o'ziga xoslikning shakllanishiga ta'sir qiluvchi jarayonlar va omillarni o'rganishga qaratilgan sifatli, nazariy jihatdan asoslangan tadqiqot dizayniga tayanadi. O'ziga xoslik shakllanishining murakkab va ko'p o'lchovli tabiati hisobga olingan holda, tadqiqotda chuqurlik va kontekstual dolzarblikni ta'minlash maqsadida nazariy sintez hamda empirik elementlarni birlashtiruvchi aralash konseptual-analitik yondashuv qo'llaniladi. Tadqiqot interpretativistik paradigma asosida qurilgan bo'lib, milliy o'ziga xoslikni o'zaro ta'sir, muloqot va hayotiy tajriba jarayonida shakllanadigan ijtimoiy konstruksiya sifatida talqin etadi. Mazkur yondashuv talabalarning milliy mansublik tuyg'usini qanday idrok etishi, ichkilashtirishi va talqin qilishini chuqur o'rganish imkonini beradi.

Tadqiqot psixologiya, sotsiologiya va ta'lim fanlari kesishmasida amalga oshirilib, qiyosiy va fanlararo tahlil asosida keng qamrovli nazariy asos yaratadi. Nazariy tahlilni boyitish maqsadida quyidagi sifatli ma'lumot to'plash usullari qo'llaniladi: talabalar bilan yarim tuzilgan intervyular, fokus-guruh muhokamalari hamda ta'lim hujjatlari (darsliklar, o'quv dasturlari va siyosat materiallari)ning hujjat tahlili. Ushbu metodlar triangulyatsiyani ta'minlab, turli nuqtai nazarlarni qamrab olish orqali natijalarning ishonchligini va haqqoniyligini oshiradi.

Ishtirokchilarni tanlashda maqsadli namuna olish usuli qo'llanilib, yosh, jins, etnik kelib chiqish va ta'lim darajasidagi farqlar hisobga olinadi. Namuna shahar va qishloq hududlaridagi, shuningdek, turli til va madaniy muhitga ega ta'lim muassasalaridan talabalardan shakllantiriladi. Bu yondashuv milliy o'ziga xoslikning turli ijtimoiy kontekstlarda qanday boshdan kechirilishini chuqurroq anglash imkonini beradi.

Ma'lumotlar tematik tahlil asosida qayta ishlanadi. Tahlil jarayoni bir necha bosqichlarni o'z ichiga oladi: ma'lumotlar bilan tanishish, dastlabki kodlarni shakllantirish, mavzularni aniqlash, ularni qayta ko'rib chiqish va takomillashtirish hamda nazariy asoslar doirasida talqin qilish. Ushbu tizimli yondashuv empirik natijalarni mavjud nazariy konsepsiyalar bilan integratsiyalash imkonini beradi.

Tadqiqot davomida axloqiy me'yorlarga qat'iy rioya qilinadi: ishtirok etish ixtiyoriy bo'lib, barcha respondentlardan xabardor rozilik olinadi, anonimlik va maxfiylik ta'minlanadi hamda ishtirokchilarga istalgan bosqichda tadqiqotni tark etish huquqi beriladi. Milliy o'ziga xoslik, madaniyat va mansublik bilan bog'liq sezgir mavzularni muhokama qilishda ehtiyotkorlik tamoyiliga amal qilinadi.

Sifatli yondashuv chuqur va batafsil tahlil imkonini bersa-da, natijalarni umumlashtirishda ma'lum cheklavlarga ega. Shuningdek, o'z-o'zini baholashga asoslangan ma'lumotlarda subyektivlik ehtimoli mavjud. Biroq bu cheklovlar metodologik triangulyatsiya va ehtiyotkor talqin orqali minimallashtiriladi.

Materiallar va metodlar

Tadqiqot quyidagi materiallar asosida amalga oshiriladi:

1. **Ta'lim hujjatlari va matn manbalari:** milliy o'quv dasturlari, darsliklar, o'quv qo'llanmalar hamda fuqarolik va qadriyatlar ta'limiga oid siyosat hujjatlari.
2. **Ishtirokchilarning rivoyatlari:** intervyu transkriptlari va fokus-guruh muhokamalari yozuvlari, ular orqali milliy o'ziga xoslikning subyektiv talqinlari o'rganiladi.
3. **Qo'shimcha media kontenti:** ta'limiy platformalar, ijtimoiy tarmoqlar va ommaviy nutq materiallari, ular talabalarga ta'sir qiluvchi axborot muhitini yoritadi.

Mazkur metodologik yondashuv milliy o'ziga xoslikni shakllantirish jarayonini kompleks va chuqur tahlil qilish imkonini beradi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Ushbu tadqiqot natijalari talabalarda milliy o'ziga xoslikning shakllanishi individual bilish, ijtimoiy kontekst va institutsional ta'sirlarning o'zaro uyg'unligi asosida kechadigan dinamik hamda ko'p qirrali jarayon ekanligini tasdiqlaydi. Nazariy yondashuvlar va sifatli tahlil natijalariga tayanib, talabalar milliy o'ziga xoslikni passiv tarzda qabul qilmasligi, balki uni madaniy rivoyatlar, ta'lim mazmuni va shaxslararo tajribalar bilan faol o'zaro aloqada bo'lish orqali shakllantirishi va qayta talqin qilishi aniqlanadi.

Tadqiqotdan kelib chiqadigan muhim xulosalardan biri - ta'lim muassasalarining milliy o'ziga xoslikni shakllantirishdagi vositachilik roli hisoblanadi. Maktablar va oliy ta'lim muassasalari nafaqat bilim beruvchi institut sifatida, balki jamoaviy xotira, madaniy qadriyatlar va fuqarolik identifikatsiyasi shakllanadigan ijtimoiy muhit sifatida ham faoliyat yuritadi. O'quv dasturlari va talaba rivoyatlari tahlili shuni ko'rsatadiki, ta'lim mazmuni milliy o'ziga xoslikni inklyuziv va reflektiv tarzda yoritganda, talabalar tanqidiy fikrlashga asoslangan, ochiq va ko'p qirrali qarashlarni shakllantirishga moyil bo'ladi. Aksincha, tor yoki bir yoqlama yondashuvlar ularning murakkab ijtimoiy reallikni anglash imkoniyatlarini cheklashi mumkin.

Tadqiqot, shuningdek, ijtimoiy o'zaro ta'sirning, ayniqsa tengdoshlar bilan muloqotning milliy identifikatsiyani shakllantirishdagi ahamiyatini tasdiqlaydi. Fokus-guruh natijalari talabalarning milliy mansublik haqidagi qarashlari muloqot, munozara va tajriba almashish jarayonida shakllanishini ko'rsatadi. Bu esa identifikatsiyaning individual emas, balki ijtimoiy jihatdan quriladigan va doimiy ravishda muzokara qilinadigan hodisa ekanligini anglatadi. Shu bilan birga, raqamli ommaviy axborot vositalari ikki tomonlama ta'sirga ega: bir tomondan, u global bilim va turli nuqtai nazarlarga kirish imkonini kengaytiradi, ikkinchi tomondan esa qarama-qarshi diskurslar orqali identifikatsiya jarayonini murakkablashtiradi.

Yana bir muhim jihat globalizatsiya va milliy o'ziga xoslik o'rtasidagi o'zaro bog'liqlik bilan izohlanadi. Natijalar talabalarning gibrid identifikatsiya shakllarini rivojlantirayotganini, ya'ni milliy, madaniy va global komponentlarni uyg'unlashtirayotganini ko'rsatadi. Bu holat milliy o'ziga xoslikni zaiflashtirmaydi, aksincha, uni yanada

moslashuvchan va ochiq tizimga aylantiradi. Shu bilan birga, bu jarayon ta'lim tizimidan an'anaviy yondashuvlardan voz kechib, xilma-xillikni tan oluvchi va ijtimoiy birdamlikni saqlovchi pedagogik strategiyalarni talab etadi.

Mazkur natijalarga qaramay, tadqiqot ayrim cheklovlarga ega. Sifatli metodologiya chuqur va kontekstual tahlil imkonini bersa-da, natijalarni umumlashtirishni cheklaydi. Bundan tashqari, o'z-o'zini baholashga asoslangan ma'lumotlar subyektivlik ehtimolini yuzaga keltiradi. Kelgusidagi tadqiqotlarda uzunlamasına va aralash metodologik yondashuvlardan foydalanish milliy o'ziga xoslikning vaqt davomida qanday o'zgarishini chuqurroq ochib berishga xizmat qiladi.

XULOSA

Umuman olganda, tadqiqot talabalarda milliy o'ziga xoslikni shakllantirish jarayonining nazariy va amaliy asoslarini kompleks yoritib beradi. Ijtimoiy o'ziga xoslik nazariyasi, konstruktivizm, madaniy-tarixiy yondashuvlar va fuqarolik ta'limi konsepsiyalarini integratsiya qilish orqali milliy identifikatsiya tug'ma yoki statik hodisa emas, balki ijtimoiy jihatdan shakllanuvchi va doimiy rivojlanib boruvchi tizim ekanligi asoslandi.

Tadqiqot natijalari ta'lim muassasalarining inklyuziv, refleksiv va demokratik qadriyatlarga asoslangan milliy o'ziga xoslikni rivojlantirishdagi markaziy rolini yana bir bor tasdiqlaydi.

Foydalangan adabiyotlar ro'yxati:

1. Anderson, B. *Imagined Communities: Reflections on the Origin and Spread of Nationalism*. – London: Verso, 1983.
2. Apple, M. W. *Ideology and Curriculum* (3rd ed.). – New York: RoutledgeFalmer, 2004.
3. Gellner, E. *Nations and Nationalism*. – Ithaca, NY: Cornell University Press, 1983.
4. Giroux, H. A. *Pedagogy and the Politics of Hope: Theory, Culture, and Schooling*. – Boulder, CO: Westview Press, 1997.
5. Piaget, J. *The Psychology of the Child*. – New York: Basic Books, 1972.
6. Tajfel, H., Turner, J. C. An integrative theory of intergroup conflict // In: Austin W. G., Worchel S. (eds.). *The Social Psychology of Intergroup Relations*. – Monterey, CA: Brooks/Cole, 1979. – P. 33–47.
7. Vygotsky, L. S. *Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes*. – Cambridge, MA: Harvard University Press, 1978.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
  - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
  - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
  - 13.00.03 Maxsus pedagogika
  - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
  - 13.00.07 Ta'limda menejment
  - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
  - 07.00.00 Tarix fanlari
  - 19.00.00 Psixologiya fanlari
  - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
  - 02.00.00 Kimyo fanlari
  - 03.00.00 Biologiya fanlari
  - 09.00.00 Falsafa fanlari
  - 10.00.00 Filologiya fanlari
  - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №4(4)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzirimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.